

2017 р. № 2229-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 5. Ст. 35. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення 02.11.2021)

4. Садонцева Л.К. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство в Україні та зарубіжному праві: порівняльний аналіз. Харків. 2019. С. 149-151.

Стариков Іван Віталійович

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції

науковий керівник:

Мороз Віта Петрівна

доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, доцент

ПРОФІЛАКТИКА ДИТЯЧОЇ НАРКОМАНІЇ

Дитяча наркоманія в Україні є серйозною проблемою, що вимагає належної уваги й оцінки з боку сучасного суспільства. Своєчасна реакція громадськості на цю проблему визначає методи її вирішення та шляхи запобігання наркоманії дьтей в Україні в майбутньому.

Наркоманія досягла тривожних розмірів у всьому світі та становить значну суспільну небезпеку через широке вживання наркотиків загалом та серед дітей, зокрема збільшення злочинів, спричинених наркозалежністю, учинених під впливом наркотиків або з метою їх придбання. Із розвитком наркозалежності проступки стають все більш серйозними. Починаючи з дрібних крадіжок, шахрайства, вимагання, підробки документів, рецептурних бланків, вони йдуть шляхом більш серйозних, а потім і серйозних злочинів: розбоїв, пограбувань, убивств.

Про негативний вплив наркоманії на розвиток суспільства свідчать дослідження вітчизняних вчених щодо визначення даного поняття, зокрема, М. Хруппа, Р. Павленко та В. Семенюк зазначають, що наркоманія – це хворобливий психічний стан, а наркотизмом є антисуспільне явище, що виявляється у незаконному вживанні наркотичних або психотропних речовин, а також у вчиненні на цьому ґрунті протиправних дій із цими речовинами, відповідальність за які передбачена адміністративним та кримінальним законодавством [1, с. 121–122]. А. Закалюк вважає, що наркотизмом/наркоманією? є суспільно неприйнятне і вкрай небезпечне соціальне явище, оскільки його негативний, а подекуди й руйнівний вплив поширюється майже на всі сфери суспільства: економіку, виробництво, обороноздатність, фізичне та моральне здоров'я нації, її культуру, процес

відтворення населення, збереження генофонду, перспективи цивілізаційного розвитку [2, с. 4].

Наукова новизна дослідження зумовлена оригінальністю пропозицій щодо вдосконалення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання наркозалежності серед дітей та примусове лікування наркозалежних. Правові та кримінологічні аспекти проблеми зловживання наркотиками серед дітей розглядаються з позицій їх прав, що дозволяє зробити висновок щодо необхідності більш повного правового регулювання профілактичної роботи з ними, а також удосконалення підготовки працівників міліції до цієї роботи за допомогою додаткових навчальних курсів.

В. Бурлака розглядаючи заходи профілактики наркозалежності молоді, наводить приклади різних програм, які використовуються за кордоном. Одна з них – це тренінг життєвих навичок, що дуже широко використовується в США. Цей тренінг спрямований на вивчення широкого спектру факторів ризику та захисних факторів і реалізується шляхом навчання комбінації загальних особистісних і соціальних умінь, здатності опиратися вживанню наркотиків. Програма складається із трирічного профілактичного курсу, розрахованого на учнів середніх і старших класів [3, с. 39]. Вона передбачає 15 навчальних сесій протягом першого року, 10 – протягом другого року і 5 – протягом третього. Програму з тренінгу життєвих навичок спрямовано на розвиток трьох основних здатностей: уміння опиратися пропозиціям уживати психоактивні речовини, уміння організувати своє життя та загальносоціальні навички.

Потрібна система соціальних та правових заходів, щоб заохотити дітей звертатися за лікуванням від наркозалежності раніше. Направлення наркозалежних із яскраво вираженою девіантною поведінкою до спеціальних центрів соціальної реабілітації є заходом соціальної профілактики, спрямованим на запобігання вчиненню ними злочинів.

Водночас постає питання про відповідальність батьків чи осіб, що їх замінюють, за неналежне виконання батьківських обов'язків, що призвело до бездоглядності, а подеколи й до втягування дітей у протиправні дії, приховування наркотизму. Вивчення особистісних особливостей дітей-наркоманів дозволяє, на нашу думку, обґрунтувати висновок про виокремлення серед кримінально-психологічних типів злочинця такого типу, як наркоманійний.

Це ж дозволяє говорити і про правомірність виділення наркоманійного типу криміногенної поведінки. Специфічними ознаками приналежності до названого типу є вчинення злочинів у стані наркотичного сп'яніння, вчинення злочинів із метою здобуття наркотика чи коштів, потрібних для незаконного придбання наркотиків. Із метою посилення дотримання прав людини надання наркологічної допомоги дітям-наркоманам має регулюватися єдиним законом, у якому повинні бути визначені всі її форми.

Отже, наркоманія серед дітей становить серйозну небезпеку для нашої

держави, для здоров'я, життя та майбутнього її громадян. Своєчасне виявлення причин та факторів, що впливають на її виникнення та розвиток, допоможе у майбутньому належним чином оцінити ситуацію з поширенням цієї проблеми та вжити своєчасних, ефективних та адекватних заходів для її успішного вирішення.

Профілактичні заходи повинні стримувати дітей від спокуси вживати наркотики. Ефективність профілактичної роботи залежить від довіри населення, взаємодії з органами державної влади, освіти, охорони здоров'я та засобів масової інформації.

1. Хруппа М.С., Павленко Р.М., Семенюк В.А. Діяльність дільничних інспекторів міліції по запобіганню наркотизму : науково-практичний нарис. Київ, 2001. 140 с.

2. Закалюк А.П. Наркозлочинність: кримінологічна характеристика та запобігання: науково-практичний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 296 с

3. Профілактика поширення наркозалежності серед молоді: навч.-метод. посіб. за ред. В. В. Бурлаки. Київ: Герб, 2008. 224 с

Сукмановська Лідія Михайлівна
доцент кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Львівського державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук,

Репан Микола Іванович
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

«Все, що ми робимо, – робимо заради дітей. Бо вони – продовження кожного з нас, майбутнє України. Батьківська безумовна любов, прийняття і захист допомагають малечі розкрити свій потенціал і стати успішними дорослими. А щасливі громадяни творять щасливу, успішну та мирну країну», – зазначено Президентом України В. Зеленським [1].

На сьогодні, показники злочинності неповнолітніх, як і злочинності загалом, значною мірою залежать від соціально-економічного стану в країні. Значне загострення соціально-економічної ситуації призвело до поширення злочинності взагалі, у тому числі й неповнолітніх. У цих складних умовах